

JE: J. Elias Textielfabriek in Eindhoven

Door: Ton van Schijndel

In 1856 werd te Strijp een linnenfabriek opgericht door Joseph Elias ¹⁾. Dit was een uit Hannover afkomstige ondernemer die in 1831 als huursoldaat tegen de Belgen had gevochten. Daarna werd hij handelaar en fabrikant en had een textielfabriekje in Stratum. Zowel Strijp als Stratum zijn tegenwoordig wijken van Eindhoven.

Afb. 1: Joseph Elias ¹⁾

De Strijpse fabriek ging van start in een oud fabriekshuis van de fabrikant in wollen en katoenen stoffen Wouter Holleman. Deze was in 1802 naar Stratum gekomen en wilde er een textielfabriek beginnen. In 1820 stond hij ingeschreven als textielfabrikant en had 6 à 9 werklieden in dienst, maar in 1855 kwam hij te overlijden.

Het bedrijf lag gunstig ten opzichte van het riviertje de Gender, dat gebruikt werd om wol in te wassen. In 1869 schafte Elias een stoommachine van 20 pk aan, waarop 90 weefgetouwen werden aangesloten. Enige jaren later werd een damastmachine aangeschaft. Elias zorgde voor vele innovaties.

Sinds 1874 heette het bedrijf: Stoom Linnen Fabrik Willem III Koning der Nederlanden. In 1875 waren er 135 werknemers in dienst.

Afb. 2: Briefhoofd van de Firma J. Elias uit 1900 ²⁾

Joseph Elias was een der eerste leden van de Sociëteit Amicitia, die er vooruitstrevende denkbeelden op na hield. In 1875 hielp hij mee het Eindhovense Departement van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen op te richten, die ten doel had om niet-confessioneel onderwijs te bevorderen. Nu bekend als de Nutsscholen.

Toen Elias zich op 29 april 1875, pas 64 jaar oud, uit de vennootschap terugtrok, liet hij zijn zoons een bedrijf na met een actieve waarde van ruim f 405.000 en een jaaromzet van bijna gelijke grootte. Volgende generaties zouden de familiefirma uitbreiden tot een expansief textielconcern met dochterondernemingen, dat tot in de tweede helft van de 20e eeuw een vooraanstaande plaats in het Nederlandse bedrijfsleven innam. Joseph Elias overleed in 1891 op bijna 80-jarige leeftijd.

Van 1911 tot en met 1928 gebruikte de Firma Elias de perfin JE (zie afb. 3).

Afb. 3: de perfin JE ³⁾

Afb. 4: Briefkaart met perfin van de firma J. Elias uit november 1915 ⁴⁾

Afb. 5: De Eliasfabrieken op het Schouwbroek in Strijp in 1917 ⁵⁾

**Kijk eens
wat St. Nicolaas dit jaar
IEDERE huisvrouw brengt!**

Een prachtig wit gekleurd Dia-
tafollinnen of een stoffetje wit damast!
Welk een heerlijk geschenk en
welk een rijk feest! Dit vermaakte
„aigebakende“ Elias-tafollinnen!
Somsige artikelen liggen keurig in
geschenkverpakking gereed, andere
kunt U „Ja“ bij Uw eigen leverancier
verkrigen.

★

U kunt nu vele soorten kiezen.
Prachtige geschenken zijn het, die
uwerwaerdig zijn. Elias-tafollinnen
is immers wit en zijd vermaakt
en zijn uiterst lage prijzen voor
zulk een uitstekende kwaliteit!

ELIAS

J. ELIAS TEXTIELFABRIEKEN N.V. - EINDHOVEN

Afb. 6: Advertentie van Elias Textielfabrieken NV in 1950 ⁶⁾

Afb. 7: De Eliasfabrieken NV in Eindhoven in 1950 ⁵⁾

In 1961 ging Elias op in de BEHTI. De BEHTI werd in dat jaar opgericht als een samenwerkingsverband tussen Baekers, De Haes en Elias. Reden tot deze samenwerking was de achteruitgang van de economische omstandigheden voor de textielindustrie. In 1965 ging BEHTI op in de KNTU (Koninklijke Nederlandse Textiel Unie), waar 14 andere, onder meer Twentse, bedrijven bij waren aangesloten. In 1973 viel de KNTU uiteen en was de Eindhovense textielindustrie niet meer te redden.

De weverij van Elias werd overgeplaatst naar de grote centrale weverij te Mierlo. De fabriek aan de Strijpsestraat is sedert 1970 nog in gebruik geweest als supermarkt en daarna als snuffelzolder. Rond 1974 was een kleine dependance van de HTS een paar jaar ondergebracht in het kantoorgebouw. Omstreeks 1982 werd de opvallende watertoren van de fabriek opgeblazen. In 1987 werd de fabriek gesloopt om plaats te maken voor woningbouw.

Bronnen

- 1) Dit artikel is gebaseerd op Wikipedia, Textielindustrie in Eindhoven en informatie van het Huygens Instituut (Biografisch woordenboek van Nederland).
- 2) afbeelding <http://eindhoven-encyclopedie.nl>
- 3) afbeeldingen perkins uit eigen collectie
- 4) Briefkaart uit Jubileum-CD-Rom van de PCN, 2012
- 5) afbeelding Eindhoven in Beeld
- 6) advertentie in het Alg. Handelsblad 30-11-1950 via delpher.nl